ਸਿੰਗਰੌਲੀ ਸੁਪਰ ਥਰਮਲ ਪਾਵਰ ਸਟੇਸ਼ਨ

ਬਨਾਮ

ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਦੁਬੇ ਅਤੇ ਹੋਰ

(2022 ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰ. 3856)

ਜੁਲਾਈ 05, 2023

[ਬੀ. ਵੀ. ਨਾਗਰਥਨਾ* ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਂਤ ਕੁਮਾਰ ਮਿਸ਼ਰਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 2010 – ਧਾਰਾ 19(1) – ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਨਾ-ਪਾਲਣਾ – ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਐਤਰਾਜ਼ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਾ ਦੇਣਾ – ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੇ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਬਾਰੇ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗੀ – ਪਰੰਤੂ, ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਉਠਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ – ਫੈਸਲਾ: ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਵੱਲੋਂ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ 15.01.2022 ਨੂੰ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਅਰਥਾਤ 18.01.2022 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ – ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਨਾ-ਪਾਲਣਾ ਹੋਈ ਹੈ – ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਭਾਵੇਂ ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯਾਮਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਚਲਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਧਾਰਾ 19(1) ਦੇ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ – ਇਸ ਲਈ, ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਾਮਲਾ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਵੱਲੋਂ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਥੋਂ ਕਿ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਵੱਲੋਂ ਗਠਿਤ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਵੱਲੋਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਸਿਦਾਂਤ/ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ – "ਅਧਿਕਾਰਤ ਨੋਟਿਸ" – ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਇੱਕ ਵਿਧੀ – ਜਿਸ ਡਾਟਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਖਿਲਾਫ ਡਾਟਾ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਪਾਰਟੀ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰ ਸਕੇ ਬਲਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਮਝਾਉਣ, ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਨ ਜਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਰਭਰ ਹੈ, ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਫੈਸਲਾ:

1. ਕਿ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਨਿਰਣਾਯਕ ਫੰਕਸ਼ਨ ਨੂੰ ਅਭਿਆਸ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਇੱਕ ਨਿਰਣਾਯਕ ਫੰਕਸ਼ਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰਤ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅੱਗੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਰਣਾਯਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸ ਦੇ ਫੰਕਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਰਵਾਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) ਵਿੱਚ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

2. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, 'ਅਧਿਕਾਰਤ ਨੋਟਿਸ' ਦੇ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਣੀ ਮਾਹਰ ਸਮਰੱਥਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ

ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਔਪਚਾਰਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਫਿਰ ਵੀ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੂਚਿਤ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਜਾਂ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜਿਸ ਡੇਟਾ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਖਿਲਾਫ ਡੇਟਾ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਧਾਉਣ, ਸਮਝਾਉਣ ਜਾਂ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਜਿਸ 'ਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਹ ਸਵਾਰਟਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਦਾਂਤ ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ / ਨਿਰਣਾਯਕ ਸੰਸਥਾ 'ਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਜੇ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਤੱਥਾਤਮਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜੋ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਲਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਾਜਬ ਮੌਕਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਜਿਹੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰੀਖਣ ਜਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ. [ਪਰਾ 16]

3. ਇਹ ਦੇਖਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਹੀ ਹੈ ਅੰਤਮ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਦਾ ਤਰੀਕਾ। ਪਰ, ਵਿੱਚ ਤਤਕਾਲ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਹਿਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਆਧਾਰ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਪਹੁੰਚ ਗਲਤ ਹੈ। [ਪਰਾ 17]

4. ਜੇਕਰ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ, ਤਾਂ, ਇਹ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੇ ਚੁਕਾਈ ਗਈ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਦੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਜੋ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਅੱਗੇ ਜਵਾਬੀ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ 15.01.2022 ਨੂੰ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਵ, 18.01.2022 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਹ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪਾਲਣ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਹੀ ਚੁਕਾਈ ਗਈ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਮਾਮਲਾ ਨੂੰ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਵੱਲੋਂ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸੰਜੈ ਕਾਬਰੇ ਇਸਮਾਇਲ ਬਨਾਮ ਪਰਿਵੇਸ਼, ਜੰਗਲਾਤ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਮੰਤਰਾਲਾ ਅਤੇ ਇਕ ਹੋਰ (2021) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 669; ਕਾਂਥਾ ਵਿਭਾਗ ਯੁਵਾ ਕੋਲੀ ਸਮਾਜ ਪਰਿਵਰਤਨ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 120; ਮਧਯਮਗ੍ਰਾਮ ਜੈਵ ਵਿਵਿਧਤਾ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2023) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ 366 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ : ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 3856 ਦਾ 2022।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬੈਂਚ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 18.01.2022 ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ, ਮੂਲ ਅਰਜ਼ੀ ਨੰਬਰ 164 ਦਾ 2018।

ਨਾਲ

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 4529, 4525 ਅਤੇ 4581 ਦਾ 2022।

ਤੁਸ਼ਾਰ ਮਹਿਤਾ, ਸਾਲਿਸਟਰ ਜਨਰਲ, ਸੰਜੇ ਜੈਨ, ਸੀਨੀਅਰ ਐਡਵੋਕੇਟ, ਆਦਰਸ਼ ਤ੍ਰਿਪਾਠੀ, ਅਜੀਤੇਸ਼ ਗਰਗ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਅਲਕਾ ਸਿਨਹਾ, ਅਨੁਵਰਤ ਸ਼ਰਮਾ, ਅਸ਼ੀਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਮੁਕਤਾ ਦੁੱਤਾ, ਮਹਫੂਜ਼ ਅਹਸਨ ਨਾਜ਼ਕੀ, ਪ੍ਰਥਵੀ ਦੀਨੇਜਾ, ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਦੁਬੇ, ਸ਼ੈਲੇਸ਼ ਮਾਡੀਯਾਲ, ਸੁਧਾਂਸ਼ੁ ਪ੍ਰਕਾਸ਼, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਮਿਸ ਆਸ਼ਵਰਯਾ ਭਾਟੀ, ਏ.ਐਸ.ਜੀ., ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਮੱਕਰ, ਡਾ. ਅਰੁਣ ਕੁਮਾਰ ਯਾਦਵ, ਮਿਸ ਡੀਪਾਲੀ ਦੱਤਾ, ਦਿਵਿਆਂਸ਼ ਐਚ. ਰਾਠੀ, ਦੇਵਾਸ਼ੀਸ਼ ਭਰੁਖਾ, ਮਿਸ ਰੁਖਮਿਨੀ ਬੋਬਡੇ, ਮਿਸ ਮਨੀਸ਼ਾ ਚਾਵਾ, ਮਿਸ ਪੂਰਨਿਮਾ ਸਿੰਘ, ਮਿਸ ਸਤੁਤੀ ਅਸ਼ਾਨਾ, ਮਿਸਿਜ ਸ੍ਰੂਰੁਪਮਾ ਚਤੁਰਵੇਦੀ, ਮਿਸ ਸੌਮਿਆ ਕਪੂਰ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਾਗਰਥਨਾ, ਜੇ. ਨੇ ਸੁਣਾਇਆ।

ਨਾਗਰਥਨਾ, ਜੇ

ਚੂੰਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਓ) ਵੱਲੋਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵੇਖੇ ਗਏ ਗਿਲੇ-ਸ਼ਿਕਵੇ ਆਮ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਕੇ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਆਮ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

2. ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਓ) ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਬੈਂਚ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ (ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ "ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ." ਕਹਿਣਗੇ) ਵੱਲੋਂ 18.01.2022 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹਨ। ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਓ) ਖਿਲਾਫ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ:-

"ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼:

21. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਪੈਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਟੀ.ਪੀ.ਪੀਜ਼ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਟੀ.ਪੀ.ਪੀਜ਼ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਸਾਰੇ ਆਮ ਮੁੱਦਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਸਥਾਪਨਾ, ਫਲਾਈ ਐਸ਼ ਦੀ ਸਮੇਂ ਸਿਰ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰਾ, ਫਲਾਈ ਐਸ਼ ਡਾਈਕਸ ਦੀ ਵਿਗਿਆਨਕ ਡਿਜ਼ਾਈਨਿੰਗ ਅਤੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਮਾਪਦੰਡ, ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਹੱਲ, ਪੂਰੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸੀ.ਈ.ਪੀ.ਆਈ. ਸਕੋਰਾਂ ਨੂੰ ਘਟਾ ਕੇ ਖਰਾਬ ਹੋਏ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ, ਰਿਹੰਦ ਰਿਜ਼ਰਵਾਇਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਨੁਕਸਾਨਗ੍ਰਸਤ/ਘਟਿਆ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਬਹਾਲੀ, ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਸਮੇਤ ਪਾਣੀ ਸਪਲਾਈ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਅਤੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਅਤੇ ਸਮਰਪਿਤ ਯਤਨਾਂ ਦੇ ਸਮਨਵਯ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦੇ ਉਪਚਾਰਕ ਉਪਾਅ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਪੀ.ਪੀ. ਪਿਛਲੇ ਉਲੰਘਣਾਂ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹਨ ਅਤੇ ਉਲੰਘਣਾਂ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਦੇ ਲਈ ਬੱਧ ਹਨ। ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਹਨ। ਅਨੁਸਾਰੀ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ:

i. ਅਸੀਂ ਫਲਾਈ ਐਸ਼ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗਤਾ ਮਿਸ਼ਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਸੰਯੁਕਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਕੱਤਰਾਂ, MoEF&&CC, ਕੋਲਾ ਅਤੇ ਬਿਜਲੀ, GoI ਅਤੇ UP ਅਤੇ MP ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਕੱਤਰ, MoEF & CC ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਨੋਡਲ ਏਜੰਸੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਮੁੱਦਿਆਂ ਦਾ ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰੇਗਾ ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ flyash ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਾਰੇ ਮੁੱਦੇ. ਇਹ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲੈਣ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜੁਆਇੰਟ ਦੀਆਂ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਕਾਰਜ ਯੋਜਨਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਰੋਕਤ ਪੈਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਪੌਦਿਆਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੜਕ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰ। ਮਤੇ ਦੀ ਵੈੱਬਸਾਈਟ 'ਤੇ ਮਿਸ਼ਨ ਅਤੇ ਤਿਮਾਹੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸੇਦਾਰਾਂ ਅਤੇ ਵਸਨੀਕਾਂ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ MoEF&CC ਖੇਤਰ. ਮਿਸ਼ਨ ਸਬੰਧਤ ਸਰਕਾਰ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਤੰਤਰ ਹੋਵੇਗਾ ਵਿਭਾਗ/ਮਾਹਰ ਸੰਸਥਾਵਾਂ/ਵਿਅਕਤੀ/ਹੋਰ ਹਿੱਸੇਦਾਰ। ਦ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿੱਚ ਸਵੈਇੱਛਤ ਵਿੱਤੀ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਬਾਹਰ ਹਨ CSR ਫੰਡਾਂ ਦਾ ਜਾਂ ਹੋਰ। ਯੋਗਦਾਨ, ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦੇ ਨਾਲ ਜਿਸਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਇੱਕ ਵੱਖਰੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਅਤੇ ਰਾਹਤ ਲਈ ਬਹਾਲੀ ਖਾਤਾ ਵਾਤਾਵਰਨ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਪਹੁੰਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਮਿਸ਼ਨ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਵੀ ਪੀੜਤ ਜਾਂ ਪੀੜਤ ਧਿਰ ਆਜ਼ਾਦ ਹੋਵੇਗੀ ਅਜਿਹੀ ਰਾਹਤ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ। ਮਿਸ਼ਨ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ 31.12.2021 ਦੀ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਵਾਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ sh dykes ਦੇ

ਸੁਰੱਖਿਆ ਆਡਿਟ ਲਈ ਜੋ ਕਰਵਾਏ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਢਾਂਚਾਗਤ ਸਥਿਰਤਾ ਲਈ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਸੰਭਵ ਹੋਵੇ ਛੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਦੇ ਅੰਦਰ। ਬਿਜਲੀ ਮੰਤਰਾਲੇ ਦੁਆਰਾ ਮਿਤੀ 22.9.2021 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਐਡਵਾਈਜ਼ਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ 31. 12.2021 ਨੂੰ ਨੋਟੀਫਿਕੇਸ਼ਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਫਲਾਈਸ਼ ਦੀ ਬਹੁਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਵਰਤੋਂ/ਨਿਪਟਾਰੇ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ. ਮਿਸ਼ਨ ਸਟੇਕ ਹੋਲਡਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਵਿਧੀ ਵਿਕਸਿਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇੱਟ ਭੱਠਾ ਮਾਲਕਾਂ ਦੀਆਂ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨਾਂ ਸਮੇਤ। ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਵੀ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਸਥਾਨ, ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਸਾਈਟਿੰਗ, ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਅਤੇ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਮਿਆਰਾਂ ਲਈ, ਫਲਾਈ ਐਸ਼ ਪੌਂਡ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਐਸ਼ ਪੌਂਡਸ ਦਾ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਅਤੇ ਨਿਯਮ ਵੱਡੀ ਤਬਾਹੀ ਦਾ ਨਤੀਜਾ. ਵਿੱਚ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਜੋਖਮ ਪ੍ਰਭਾਵ ਮੁਲਾਂਕਣ ਟੀਪੀਪੀ ਅਤੇ ਫਲਾਈ ਐਸ਼ ਦੇ ਜਨਰੇਟਰਾਂ ਦੇ ਸੰਚਾਲਨ ਦੇ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਰਵਾਏ ਗਏ। ਮਿਸ਼ਨ ਵਿਗਿਆਨਕ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਿੰਗਰੌਲੀ ਅਤੇ ਸੋਨੇਭੱਦਰ ਦੇ ਬਾਹਰ ਬਿਜਲੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫਲਾਈ ਐਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਸਬੰਧਤ ਰਾਜਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ ਨਾਲ ਤਾਲਮੇਲ ਕਰਕੇ ਅਤੇ ਗੋਦ ਲੈਣ ਐਸ਼ ਡਾਈਕਸ ਲਈ ਸੁਰੱਖਿਆ ਉਪਾਅ, ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਲਈ ਯੰਤਰਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ, (FGDs, OCEMS ਸਮੇਤ) ਨੂੰ ਸਮਾਂਬੱਧ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਬਹਾਲ ਕਰਨਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਜਨਤਕ ਸਿਹਤ. ਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ 'ਤੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਲਾਭਦਾਇਕ ਕੋਲਾ. ਇਹ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਨ-ਸਾਈਟ ਅਤੇ ਆਫ-ਸਾਈਟ ਸੰਕਟ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਫਲਾਈ ਐਸ਼ ਪੌਂਡ ਅਤੇ ਡਾਈਕ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਯੋਜਨਾਵਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਵਿਰਾਸਤੀ ਫਲਾਈ ਐਸ਼ 1670.602 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਹੈ। 31.12.2021 ਅਤੇ ਸੁਆਹ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸਤੀ ਫਲਾਈ ਐਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਡੇਟਾ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ:

“2020-21 ਦੌਰਾਨ ਐਸ਼ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ

ਥਰਮਲ ਪਾਵਰ ਸਟੇਸ਼ਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 191
ਕਸ਼ਮਤਾ (ਐਮ.ਡਬਲਿਊ.) 2,13,030 ਐਮ.ਡਬਲਿਊ.
ਕੋਲ ਦੀ ਖਪਤ 672.130 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ
ਫਲਾਈ ਐਸ਼ ਉਤਪਾਦਨ 222.098 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ
ਫਲਾਈ ਐਸ਼ ਵਰਤੋਂ 205.098 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ
ਵਰਤੋਂ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ 92.06%
ਵਿਰਾਸਤੀ ਫਲਾਈਐਸ਼ 1670.602 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ

ਸਕੱਤਰਾਂ ਦੀ ਕਮੇਟੀ, ਪੀਪੀਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਕਾਂ ਦੇ ਸਮਨਵਯ ਨਾਲ, ਸੋਨਭਦਰ ਅਤੇ ਸਿੰਗਰੌਲੀ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਪਾਵਰ ਪਲਾਂਟਾਂ ਲਈ ਜੋ ਕਲੱਸਟਰਾਂ ਜਾਂ ਅਲੱਗ ਅਲੱਗ ਸਥਿਤ ਹਨ, ਪੂਰੀ ਵਿਰਾਸਤੀ ਫਲਾਈ ਐਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਅਤੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਇੱਕ ਰੋਡ ਮੈਪ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਰੋਤਾਂ ਨੂੰ ਫਲਾਈ ਐਸ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਸਵੈਚਛਿਕ ਅਤੇ ਮਜਬੂਰੀ ਮੋਡ 'ਤੇ ਟੈਗ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ ਜਿਸ ਲਈ ਲੋੜੀਂਦਾ ਤੰਤਰ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ii. ਪਿਛਲੀਆਂ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਪੀਪੀਜ਼ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੀਪੀਸੀਬੀ, ਰਾਜ ਪੀਸੀਬੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟਾਂ ਦੀ ਜੌਇੰਟ ਕਮੇਟੀ ਉਚਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਹੋਇਆ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਐਮ.ਸੀ. ਮੇਹਤਾ, (1987) 1 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 395, ਸਟਰਲਾਈਟ (2013) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 575 ਅਤੇ ਗੋਏਲ ਗੰਗਾ (2018) 18 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 257 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ, ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਦੀ ਅਵਧੀ ਅਤੇ ਇਕਾਈ ਦੀ ਵਿੱਤੀ ਸਮਰੱਥਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਹੋਇਆ। ਪੀਪੀਜ਼ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਕਦਮ ਚੁੱਕ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਨਾਕਾਮ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਜਾਂ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਉਲੰਘਣਾਵਾਂ ਲਈ ਜਬਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ।

iii. ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪਲਾਂਟਾਂ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਅਨੁਪਾਲਣਾ ਦੀ ਲੋੜ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਸਬੰਧਤ ਪੀਪੀਜ਼ ਨੂੰ ਅਨੁਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਨਾਕਾਮ ਰਹਿਣ 'ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਜਬਰੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਜਾਣ।

iv. 10.04.2020 ਦੀ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਮੌਤ 10 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਅਚਾ ਸਿਰਾਜ ਸੇਲ ਵਿਰਮਰਾ (2009) 6 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 121 ਅਤੇ ਉਪਹਾਰ ਸਿਨੇਮਾ (2011)

14 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 481 ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ 'ਤੇ 15 ਲੱਖ ਰੁਪਏ ਤੱਕ ਵਧਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਬਾਕੀ ਰਕਮ ਇੱਕ ਮਹੀਨੇ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ। ਇਹ ਆਦੇਸ਼ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਵਾਰਸਾਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਫੋਰਮ ਨੂੰ ਸੰਪਰਕ ਕਰਕੇ ਉੱਚ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ੇ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਤਨਖਾਹ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੀਪੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਯੂ.ਪੀ. ਅਤੇ ਐਮ.ਪੀ. ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਲੇਬਰ ਵਿਭਾਗਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਕਾਂ ਨੂੰ 14/08/2020 ਨੂੰ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਬਹਾਲੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ।

v. ਰਿਹੰਦ ਰਿਜ਼ਰਵਾਇਰ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਸਬੰਧੀ ਵੀ, ਪੈਰਾ 15 ਵਿੱਚ ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੋਰ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਉਪਾਯ ਕੀਤੇ ਜਾਣ।

ਸਾਰੇ ਮਾਮਲੇ (ਸਮੇਤ ਆਈਏਐਸ) ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਜੇ ਕੋਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਬਾਕੀ ਰਹਿ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਪੀੜਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਾਯ ਲੈਣ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਹੈ।

ਇਸ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਕ ਕਾਪੀ ਮੋਇਫ਼ ਐਂਡ ਸੀਸੀ, ਕੋਲ ਅਤੇ ਪਾਵਰ, ਗੋਆਈ ਅਤੇ ਯੂਪੀ ਅਤੇ ਐਮਪੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰਾਂ, ਸੀਪੀਸੀਬੀ, ਰਾਜ ਪੀਸੀਬੀਜ਼, ਐਸਈਆਈਏਏਜ਼, ਪੀਸੀਡੀਐਫ਼ਜ਼ (ਹੋਐਫ਼ਐਫ਼) ਯੂਪੀ ਅਤੇ ਐਮਪੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਸ੍ਰੀਗੋਲ ਅਤੇ ਸੋਨਭਦਰ, ਲੇਬਰ ਕਮਿਸ਼ਨਰ, ਯੂਪੀ ਅਤੇ ਐਮਪੀ, ਰਾਜ ਆਪਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਥਾਰਟੀਆਂ ਯੂਪੀ ਅਤੇ ਐਮਪੀ ਅਤੇ ਐਸਐਸਪੀਜ਼ ਨੂੰ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਪਾਲਣਾ ਲਈ ਭੇਜੀ ਜਾਵੇ। ਸੀਪੀਸੀਬੀ ਨੂੰ ਵੀ ਸਾਰੇ ਟੀਟੀਪੀਜ਼ ਜਾਂ ਹੋਰ ਸਬੰਧਤ ਨੂੰ ਪਾਲਣਾ ਨੂੰ ਸੁਗਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਇਸਨੂੰ ਈ-ਮੇਲ ਰਾਹੀਂ ਵੰਡਣ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਦਰਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਗੋਏਲ, ਸੀਪੀ

ਸੁਧੀਰ ਅਗਰਵਾਲ, ਜੇਐਮ

ਬ੍ਰਿਜੇਸ਼ ਸੇਠੀ, ਜੇਐਮ

ਪ੍ਰੋ. ਏ. ਸੇਂਥਿਲ ਵੇਲ, ਈਐਮ

ਡਾ. ਅਫਰੋਜ਼ ਅਹਮਦ, ਈਐਮ

ਜਨਵਰੀ 18, 2022

3. ਐਨਜੀਟੀ ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਮੂਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਦੁਖੀ ਹੋ ਕੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੇ ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ।

4. ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ ਹੀ ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ, ਜੋ ਕਿ NGT ਅੱਗੇ ਮੂਲ ਅਰਜੀਦਾਰ ਸੀ, ਸਾਰੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਇਸ ਪਰਿਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਇਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ।

5. ਸੀ.ਏ. ਨੰਬਰ 3856/2022 ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੌਲੀਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਹੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ NGT ਦੀਆਂ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਸਾਰੀਆਂ ਨਿਆਇਕ ਕਾਰਵਾਈਆਂ ਦਾ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਨਿਸ਼ਾਨ ਹੈ। ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਦੋਂ NGT ਨੇ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਗਠਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਲੰਘਣਾਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਮੰਗਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ, ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਉੱਤੇ, ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਆਪਤੀ ਜਤਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਆਪਤੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਉੱਤੇ, NGT ਨੂੰ ਇੱਕ

ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੋਇਆ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਕੇਵਲ ਉਹ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਸਨ ਜੋ ਹਰ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਉਚਿਤ ਸਨ ਜੋ ਕਿ NGT ਅੱਗੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਉਹ ਹੋਰ ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਨੈਸ਼ਨਲ ਗ੍ਰੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਐਕਟ, 2010 (ਇਸਨੂੰ ਸੁਵਿਧਾ ਲਈ "ਐਕਟ" ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1908 ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਬੰਧਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੌਲੀਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਗੰਭੀਰ ਉਲੰਘਣਾ ਦੋ ਗਿਣਤੀਆਂ 'ਤੇ ਹੋਈ ਹੈ: ਪਹਿਲਾਂ, NGT ਦੁਆਰਾ ਗਠਿਤ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਉਸ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਆਂ) ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇਸਨੂੰ ਪੜ੍ਹਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸਮਾਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ NGT ਦੀ ਵੈਬਸਾਈਟ 'ਤੇ 15.01.2022 ਨੂੰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਅਤੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਅਰਥਾਤ 18.01.2022 ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ। ਦੂਜਾ, ਉਸ ਨੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਇਤਨੇ ਛੋਟੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ NGT ਦੁਆਰਾ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਣਾ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਆਪਤੀਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨਾ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਇਹ ਵੀ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ NGT ਨੇ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰੋਸ ਅਤੇ ਕੌਂਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ।

ਇਹ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਆਪਣੀ ਆਪੱਤੀਆਂ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੁੰਦਾ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਿਆ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਸੰਭਵ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਓਂ) ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਉਚਿਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਸਨ।

ਸਮਾਪਤੀ ਵਿੱਚ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਆਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਪਹਿਲੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਪੂਰੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਚਾਰਣਾ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਵੇ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ, ਅਰਥਾਤ ਪਹਿਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਆਪੱਤੀਆਂ ਦਾਖਲ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ, ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਾ ਹੋਰ ਮੌਕਾ ਦੇਣਾ।

ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਸੰਘਰ ਜੁਬੇਰ ਇਸਮਾਈਲ ਬਨਾਮ ਪਰਿਵੇਸ਼, ਜੰਗਲਾਤ ਅਤੇ ਜਲਵਾਯੂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਮੰਤਰਾਲਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ (2021) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 669।

6. ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਸੰਜੇ ਜੈਨ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਨਾਜ਼ਕੀ ਨੇ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਦੀਆਂ ਪੇਸ਼ਕਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਦਾਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਮੂਲ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਪਟਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਉਹ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਸਖਤ ਉਲੰਘਣਾ ਸੀ। ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਵੀ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਕਿ ਕਾਂਥਾ ਵਿਭਾਗ ਯੁਵਾ ਕੋਲੀ ਸਮਾਜ ਪਰਿਵਰਤਨ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਰਿਪੋਰਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ 2022 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ ਐਸ.ਸੀ. 120।

7. ਹੋਰ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੇ, ਜੋ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਸਨ, ਸਾਡੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਲਿਆਇਆ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਣਾ ਲਈ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਜਾਂਚਿਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਉਹਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਸਨ ਅਤੇ ਕੀ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਨ।

8. ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਏ.ਐਸ.ਜੀ. ਜੋ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 2 ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਸਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ

ਵਕੀਲ ਜੋ ਕਿ ਨਿਜੀ ਜਵਾਬਦੇਹਾਂ ਲਈ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਏ ਸਨ, ਨੇ ਵੀ ਸੀਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ ਦੇ ਤਰਕਾਂ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ।

9. ਅਸੀਂ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸਾਲਿਸਿਟਰ ਜਨਰਲ, ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵੱਡੇ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਪਤ ਵਕੀਲ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਲੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਾਰ ਲੱਭਦੇ ਹਾਂ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਹਿਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਇੱਥੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਜਵਾਬਦੇਹ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹਾਜ਼ਰ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

10. ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਵੱਲੋਂ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉੱਪਰ ਕੱਢਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਦੋ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ ਹਨ। ਇਹ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੇ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 14-16 ਵਿੱਚ ਕੱਢਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਹੇਠਾਂ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ:

"14. ਨਿਰਧਾਰਣ ਲਈ ਬਿੰਦੂ ਹਨ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਖਿਲਾਫ ਉਪਚਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਕਾਰਨ ਫਲਾਈਐਸ਼ ਨੂੰ ਵਿਗਿਆਨਕ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲਤਾ, ਰਿਹੰਦ ਜਲਾਸ਼ਯ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਅਤੇ ਐਸ਼ ਪੌਂਡ ਦੇ ਉਲੰਘਣ ਕਾਰਨ ਨੁਕਸਾਨ ਲਈ ਜਵਾਬਦੇਹੀ, ਮੌਤਾਂ ਅਤੇ ਚੋਟਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਫਸਲਾਂ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਨੁਕਸਾਨ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਨਾ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿਰਾਸਤੀ ਫਲਾਈਐਸ਼ 31.12.2021 ਤੱਕ 1670.602 ਮਿਲੀਅਨ ਟਨ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਗੰਭੀਰ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪਾਣੀ ਅਤੇ ਹਵਾ ਦੇ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਦੂਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਡਾਈਕ ਉਲੰਘਣਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਕਈ ਟੀ.ਪੀ.ਪੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਹਵਾ ਨਿਯੰਤਰਣ ਉਪਕਰਣ ਨਹੀਂ ਲਗਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਮੌਤਾਂ, ਚੋਟਾਂ ਅਤੇ ਵਨਸਪਤੀ ਅਤੇ ਜੀਵ-ਜੰਤੂਆਂ ਦੇ ਨੁਕਸਾਨ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ।

15. ਅਸੀਂ ਇਸ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਆਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਤਾਰੀਖ 04.11.2020 ਵਿੱਚ ਓ.ਏ. ਨੰਬਰ 117/2014, 14.07.2020 ਵਿੱਚ ਓ.ਏ. ਨੰਬਰ 164/2018 ਅਤੇ 29.6.2020 ਵਿੱਚ ਓ.ਏ. ਨੰਬਰ 148/2020 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਡਾਟਾ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਪਚਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਜੌਇੰਟ ਕਮੇਟੀਆਂ/ ਓਵਰਸਾਈਟ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਅਨੁਪਾਲਨਾ ਸਥਿਤੀ ਫਲਾਈਐਸ਼ ਦੇ ਸਟੋਰਿੰਗ, ਹੈਂਡਲਿੰਗ, ਪ੍ਰਬੰਧਨ ਅਤੇ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਅੰਤਰ ਅਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਜਨ ਸਿਹਤ ਨੂੰ ਹੋ ਰਹੇ ਨੁਕਸਾਨ ਨੂੰ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਦੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਵੱਡੇ ਅੰਤਰ ਸਪਸ਼ਟ ਹਨ। ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਟੀ.ਪੀ.ਪੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰੇ ਟੀ.ਪੀ.ਪੀਜ਼ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨੀ ਸਥਿਤੀ ਤੇ ਹੋਰਨਾਂ ਤੇ ਆਤਮ-ਸੇਵਾ ਦੇ ਇਨਕਾਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ। ਉਕਤ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਚਾਨਣ ਵਿੱਚ, ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 20 ਅਧੀਨ ਟਿਕਾਊ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਹੋਰ ਉਪਚਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਲਈ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੇਠਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਸੁਸ਼੍ਰੀ ਐਨ.ਟੀ.ਪੀ.ਸੀ. ਲਿਮਿਟੇਡ ਸ਼ਕਤੀ ਨਗਰ ਸੋਨਭਦਰ: ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟ: ਡਿਜੀਟਲ

ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ

xxx

ਐਮ/ਐਸ ਐਨਟੀਪੀਸੀ ਲਿਮਿਟੇਡ ਰਿਹੰਦ ਸੁਪਰ ਥਰਮਲ ਪਾਵਰ (ਪਾਵਰ ਪਲਾਂਟ)

ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ

xxx

ਐਮ/ਐਸ ਅਨਪਰਾ ਥਰਮਲ ਪਾਵਰ ਪਲਾਂਟ (ਪਾਵਰ ਪਲਾਂਟ)

ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ

xxx

ਐਮ/ਐਸ ਅਨਪਰਾ 'ਸੀ' ਲੈਂਕੋ ਥਰਮਲ ਪਾਵਰ ਸਟੇਸ਼ਨ

ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ

xxx

ਐਮ/ਐਸ ਰੇਨੂਸਾਗਰ ਥਰਮਲ ਪਾਵਰ ਪਲਾਂਟ

ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ

xxx

ਐਮ/ਐਸ ਓਬਰਾ ਥਰਮਲ ਪਾਵਰ ਸਟੇਸ਼ਨ (ਪਾਵਰ ਪਲਾਂਟ)

ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ

xxx

ਐਮ/ਐਸ ਨਾਰਦਰਨ ਕੋਲਫੀਲਡਸ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਐਨਸੀਐਲ) ਦੀਆਂ ਕੋਲ ਖਾਨਾਂ

ਐਨਸੀਐਲ ਦੁਧੀਚੁਵਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ, ਸੋਨਭਦਰ

ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ

xxx

ਐਨਸੀਐਲ ਬੀਨਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ, ਬੀਨਾ, ਸੋਨਭਦਰ

ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ

xxx

ਐਨਸੀਐਲ ਕ੍ਰਿਸ਼ਣਾ ਸ਼ਿਲਾ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ

ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ

xxx ਸਿੰਗਰੌਲੀ ਸੁਪਰ ਥਰਮਲ ਪਾਵਰ ਸਟੇਸ਼ਨ ਬਨਾਮ ਅਸ਼ਵਨੀ ਕੁਮਾਰ ਦੁਬੇ ਅਤੇ ਹੋਰ.

xxx

4. ਐਮ/ਐਸ ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ. ਕਾਕਰੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ, ਸੋਨਭਦਰ

ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ

xxx

5. ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ. ਖਾਦੀਆ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਸੋਨਭਦਰ

ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ

xxx

ਐਲੂਮੀਨੀਅਮ ਸਮੈਲਟਰ: ਐਮ/ਐਸ ਹਿੰਡਾਲਕੋ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਰੇਨੂਕੂਟ, ਸੋਨਭਦਰ

ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ

xxx

ਐਮ/ਐਸ ਗ੍ਰਾਸਿਮ ਇੰਡਸਟਰੀਜ਼ ਲਿਮਿਟੇਡ ਕੈਮੀਕਲ ਡਿਵੀਜ਼ਨ, ਰੇਨੂਕੂਟ, ਸੋਨਭਦਰ

ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ

xxx

ਐਮ/ਐਸ ਬਿਰਲਾ ਕਾਰਬਨ ਇੰਡੀਆ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਲਿਮਿਟੇਡ, ਰੇਨੂਕੂਟ, ਸੋਨਭਦਰ

ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ

xxx

ਸਟੋਨ ਕ੍ਰਸ਼ਰ

ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ

xxx

A. ਥਰਮਲ ਪਾਵਰ ਪਲਾਂਟਸ (ਟੀ.ਪੀ.ਪੀਜ਼) ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ

B. ਐਮ/ਐਸ ਨਾਰਦਰਨ ਕੋਲਫੀਲਡਸ ਲਿਮਿਟੇਡ (ਐਨ.ਸੀ.ਐਲ.) ਦੀਆਂ ਕੋਲ ਖਾਨਾਂ

C. ਸਟੋਨ ਕ੍ਰਸ਼ਰ

ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ*

16. ਉਪਰੋਕਤ ਤੋਂ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਜਨ ਸਿਹਤ ਦੀ ਰਾਖੀ ਲਈ ਅਜੇ ਵੀ ਲੰਬਾ ਰਸਤਾ ਤੈਅ ਕਰਨਾ ਬਾਕੀ ਹੈ। ਟੀ.ਪੀ.ਪੀਜ਼ ਦੀਆਂ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਹਨ।

ਅਸੀਂ ਕੋਈ ਵੀ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਲੱਭਦੇ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਨਾ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ। ਇਸ ਲਈ, ਸਾਰੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨਿਯਮਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲਿਆਂਦੇ ਜਾਣਗੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੀਪੀਸੀਬੀ, ਰਾਜ ਪੀਸੀਬੀਜ਼ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਯੁਕਤ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਦੇਖਰੇਖ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਿਥੇ ਸੀਪੀਸੀਬੀ ਅਤੇ ਰਾਜ ਪੀਸੀਬੀਜ਼ ਨੋਡਲ ਏਜੰਸੀਆਂ ਹਨ। ਤਿਮਾਹੀ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਹੁਣ ਮੋਇਫ਼&ਸੀਸੀ ਨਾਲ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਥੇ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਸਮਨਵਿਤ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।"

11. ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਐਨਜੀਟੀ ਨੇ ਸਿਰਫ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਸੁਝਾਈ ਗਈ ਸੁਧਾਰਾਤਮਕ ਕਾਰਵਾਈ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਉਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾਓਂ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਵਿਰੋਧ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜੋ ਐਨਜੀਟੀ ਅੱਗੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਨ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਵਾਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਬਿਨਾਂ ਅਤੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਐਨਜੀਟੀ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਐਨਜੀਟੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪਣਾਇਆ ਗਿਆ ਤਰੀਕਾ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਦਾ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਹੈ। ਐਨਜੀਟੀ ਐਕਟ, 2010 ਦੀ ਧਾਰਾ 19(1) ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹੈ:

"19.(1) ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ 1908 ਦੀ ਸਿਵਿਲ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ (1908 ਦੀ 5) ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਦੁਆਰਾ ਬੰਧਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਪਰ ਇਸਨੂੰ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੁਆਰਾ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਇਸ ਪੜਾਅ ਤੇ, ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਿਫਾਰਿਸ਼ਾਂ ਐਨਜੀਟੀ ਉੱਤੇ ਬੰਧਨਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹਨ, ਇਹ ਸਿਰਫ ਐਨਜੀਟੀ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਹਨ।

12. ਇਸ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਸੰਘਜ਼ ਜ਼ੁਬੇਰ ਇਸਮਾਈਲ (ਸੁਪਰਾ) ਦੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 7 ਅਤੇ 8 ਉੱਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"7. ਆਪਣੀ ਅਪੀਲੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਕਿਸਮ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, ਐਨਜੀਟੀ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਆਧਾਰਾਂ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਐਨਜੀਟੀ ਨੇ ਸਿਰਫ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਪ੍ਰਮੋਟਰ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਿਆਨ ਉੱਤੇ ਆਪਣਾ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਆਧਾਰਿਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰਾਂ ਦੀ ਸਵੈ-ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

8... ਐਨਜੀਟੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਪੀਲੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ ਦੇ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਮੌਲਿਕ ਆਧਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਾਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦਾ ਨਿਸਕਰਸ਼ ਐਨਜੀਟੀ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਦੇ ਕਰਤਵਿਆ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। ਐਨਜੀਟੀ ਦਾ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਜ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ,

ਯਹਾਂ ਤੱਕ ਕਿ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵੀ। ਫੈਸਲਾ ਉਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦਾ ਹੋਵੇ। ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਸੰਸਦ ਦੇ ਇੱਕ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਅਦਾਲਤੀ ਅਧਿਕਾਰ ਵਜੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸਦੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨੂੰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕੋਈ ਕਾਰਜ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿ ਕੇ ਨਹੀਂ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜੋ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

13. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਕਾਂਠਾ ਵਿਭਾਗ (ਸੁਪਰਾ) ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਮੁੱਖ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਜੋਇੰਟ ਕਮੇਟੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਦੀ ਪ੍ਰੈਕਟਿਸ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ:

15. ਪਹਿਲਾਂ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਦੁਆਰਾ ਸੈੱਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਮਾਹਰ

ਕਮੇਟੀਆਂ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਾਰਜਪਾਲਿਕਾ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਖਾਸ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਸੈੱਟ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨਾ। ਬਾਅਦ ਵਾਲੀਆਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਪਣੀ ਤਕਨੀਕੀ ਮਾਹਰਤਾ ਕਾਰਨ ਸੈੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਨਿਆਇਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੇਖੇ ਗਏ ਪਾਬੰਦੀਆਂ ਦੇ ਅਧੀਨ, ਅਦਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਸਮੀਖਿਆ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਹਨ ਜਦੋਂ ਫੈਸਲੇ ਸਿਰਫ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਇਕਮਤ ਨਾਲ ਨੋਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਰਾਏ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨੀ ਬਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਮਾਨੀ ਜਾਂ ਬਦਨੀਅਤੀ ਨਾ ਪਾਉਣ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਅਦਾਲਤਾਂ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੈੱਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਇਸ ਲਈ ਸੈੱਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੱਥ ਖੋਜ ਦੀ ਕਵਾਇਦ ਜਟਿਲ, ਤਕਨੀਕੀ ਅਤੇ ਸਮਾਂ ਖਾਂਦੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਕਸਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਖੇਤਰੀ ਦੌਰੇ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਪੈ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਆਪਣੇ ਮੈਂਡੇਟ ਨੂੰ ਰੇਖਾਂਕਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨਾਲ ਸੈੱਟ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਮੈਂਡੇਟ ਨਾਲ ਮੇਲ ਖਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਦੋਂ ਇਹ ਕਮੇਟੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਅੰਤਿਮ ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤ/ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਤਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਫਿਰ ਅਦਾਲਤ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਅਦਾਲਤੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਲੈਂਦੀ। ਇੱਕ ਅਦਾਲਤੀ ਮੰਚ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯੁਕਤ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸਿਰਫ ਇਸ ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਡਾਟਾ ਅਤੇ ਤੱਥਕ ਸਪਸ਼ਟਤਾ ਮਿਲ ਸਕੇ, ਜੋ ਸਾਰੇ ਸਬੰਧਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਯੋਗ ਵੀ ਹੈ। ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਠਾਉਣ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਹਿੱਤਧਾਰਕਾਂ ਲਈ ਨਿਆਇਕ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ।

16. ਸੈਕਸ਼ਨ 14 ਅਤੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਜ ਸੌਂਪਦੇ ਹਨ। ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਅਤੇ ਮਾਹਰ ਮੈਂਬਰ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਨਿਆਇਕ ਮੈਂਬਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਤਜਰਬਾ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ, ਮਾਹਰ ਮੈਂਬਰ ਪਰਿਵੇਸ਼ ਸਬੰਧੀ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਵਿਗਿਆਨਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨੂੰ ਫੈਸਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਨੁਮਾਨ ਲਕਸ਼ਮਣ ਅਰੋਸਕਰ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਇੱਕ ਦੋ-ਜੱਜ ਬੈਂਚ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਪਰਿਵੇਸ਼ 'ਤੇ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਅਦਾਲਤੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ। ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"133. ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਐਕਟ ਇੱਕ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਗਠਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਆਇਕ ਅਤੇ ਮਾਹਰ ਮੈਂਬਰ ਦੋਵੇਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਕਾਨੂੰਨ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਆਇਕ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦਾ ਮਿਸ਼ਰਣ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਉਹ ਸਵਾਲ ਵਿਚਾਰਨੇ ਪੈਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਇੰਟਰਫੇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦੇ ਹਨ…

134. ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਵਾਤਾਵਰਣ ਤੇ ਇੱਕ ਮਾਹਰ ਨਿਰਣਾਇਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ।"

17. ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੇ ਕੋਲ 'ਮਾਹਰਤਾ' ਦੀ ਕਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ।

18. ਸੈਕਸ਼ਨ 15 ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣੀ ਨੁਕਸਾਨ ਦੇ ਪੀੜਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁਆਵਜ਼ਾ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਨੁਕਸਾਨੀ ਸੰਪਤੀ ਦੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀ ਮੁੜ ਬਹਾਲੀ ਲਈ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਕੇ ਆਪਣੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੋਹ ਨਹੀਂ ਸਕਦੀ। ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੇ ਕਾਰਜ ਨਿਭਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਤੱਥ ਖੋਜ ਭੂਮਿਕਾ ਦੇ ਇੱਕ ਅੰਗ ਵਜੋਂ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ। ਪਰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਅਦਾਲਤਾਂ ਅਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਨਿਰਣਾਇਕ ਕਾਰਜਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਮੇਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੌਂਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ।

19. ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮੀਲ ਪੱਥਰ ਫੈਸਲਾ, ਮਧਿਅਮ ਬ੍ਰਾਡਕਾਸਟਿੰਗ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਭਾਰਤ ਸੰਘ (2022) ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. ਆਨਲਾਈਨ 366, ਮਾਣਯੋਗ ਸੀ.ਜੇ.ਆਈ.-ਡਾ. ਧਨੰਜਯ ਵਾਈ ਚੰਦ੍ਰਚੂੜ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਕ੍ਰਿਸਟਲਾਈਜ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ: "53. ...ਆਡੀ ਅਲਟੇਰਮ ਪਾਰਟੇਮ ਦਾ ਪਹਿਲੂ ਨੋਟਿਸ,

ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸਮਗਰੀ, ਜਾਂਚ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਅਤੇ ਪੜਤਾਲ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਘਟਕਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਥਿਤੀਜਨਿਤ ਸੋਧਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਹੈ, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸਥਿਤੀ ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੋਧਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਸਿਦਾਂਤ ਦੇ ਮੂਲ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਮੂਲ ਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਉਚਿਤਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ...."

14. ਇੱਕ ਤਾਜ਼ਾ ਇਤਿਹਾਸਕ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੱਧਯਮਮ ਬ੍ਰੌਡਕਾਸਟਿੰਗ ਲਿਮਿਟੇਡ v. ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ਼ ਇੰਡੀਆ (2023) SCC ਔਨਲਾਈਨ 366, ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਧਾਂਤ ਮਾਨਯੋਗ CJI-ਡਾ. ਧਨੰਜਯਾ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਰੈਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਚੰਦਰਚੂੜ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ:

“53. ... ਔਡੀ ਅਲਟਰਮ ਪਾਰਟਮ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਭਾਗਾਂ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਨੋਟਿਸ ਦੀ, ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ, ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੀਆਂ ਰਿਪੋਰਟਾਂ, ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਜੋ ਪੜਚੋਲ ਲਈ ਉਪਲਬਧ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਥਿਤੀ ਸੰਬੰਧੀ ਸੋਧਾਂ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ, ਦੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਮੁਤਾਬਕ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸਥਿਤੀ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕਿ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਮੂਲ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਉਹ ਕੋਰ ਹੈ ਜੋ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਤਮਕ ਵਾਜਬਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕਰਦਾ ਹੈ...।"

15. ਉਪਰੋਕਤ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਸਪਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਇੱਕ ਨਿਆਇਕ ਸੰਸਥਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਅਦਾਲਤੀ ਕਾਰਜ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕੁਦਰਤ ਨਾਲ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਜਾਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅਦਾਲਤਾਂ ਅੱਗੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਸੰਸਦ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਇੱਕ ਖਾਸ ਅਦਾਲਤੀ ਸੰਸਥਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ, ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਜ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਜਾਮ ਦੇਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 19(1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੈ।

16. ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ, 'ਅਧਿਕਾਰਤ ਨੋਟਿਸ' ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਸੰਦਰਭਿਤ ਕਰਨਾ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋਵੇਗਾ, ਜੋ ਕਿ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਆਪਣੀ ਮਾਹਰ ਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣੀ-ਪਛਾਣੀ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਬਿਨਾਂ ਔਪਚਾਰਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਫਿਰ ਵੀ, ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਜਾਂ ਖੰਡਨ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਜਿਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਇੱਕ ਅਧਿਕਾਰ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜਿਸ ਖਿਲਾਫ ਡਾਟਾ ਨੂੰ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਇੱਸ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵਿਸਥਾਰਤ, ਵਿਆਖਿਆ ਜਾਂ ਅਧਾਰਿਤ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਵੀ ਦੇਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲੇਗਾ। ਇਹ ਸਵਾਰਟਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨਿਕ ਕਾਨੂੰਨ 'ਤੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਦਾਂਤ ਨਿਆਇਕ / ਅਦਾਲਤੀ ਸੰਸਥਾ 'ਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ੋਰ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਇਸ ਲਈ, ਉਪਰੋਕਤ ਸਿਦਾਂਤ ਨੂੰ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਅੱਗੇ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਦਿਆਂ, ਜੇ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਕਿਸੇ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸਮੱਗਰੀ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਇਸ ਨੂੰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਖੰਡਨ ਲਈ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਸਕੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਤੱਥਾਤਮਕ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜੋ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਇਸ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ 'ਤੇ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਭਰੋਸਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਲਈ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਅਜਿਹੇ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਿਰੀਖਣ ਜਾਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰਿਪੋਰਟ.

17. ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਬੇਕਾਰ ਹੈ ਕਿ ਮਾਹਰਾਂ ਦੀ ਰਾਇ ਸਿਰਫ ਅੰਤਿਮ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਹੈ। ਪਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਅਤੇ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਵਜੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਅਜਿਹਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਨੁਚਿਤ ਹੈ।

18. ਅਸੀਂ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੇ ਚੁਕੌਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਵੇਖਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਰਾ '16' ਜੋ ਕਿ ਉੱਪਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਓ) ਜੋ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਅੱਗੇ ਜਵਾਬਦੇਹ ਸਨ, ਨੂੰ

ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਕਮੇਟੀ ਦੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਨੂੰ 15.02.2022 ਨੂੰ ਅਪਲੋਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਆਦੇਸ਼ ਤਿੰਨ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ, ਭਾਵ 18.01.2022 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਕੁਦਰਤੀ ਨਿਆਂ ਦੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਕੇਲੇ ਚੁਕੈਤੀ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਮਾਮਲਾ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਣ ਲਈ ਭੇਜਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਥੇ ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਮਾਹਰ ਕਮੇਟੀ ਦੁਆਰਾ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀਆਂ ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅ ਤੋਂ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਣ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ(ਓ) ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਐਤਰਾਜ਼ ਦਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜੇ ਉਹ ਇਸ ਲਈ ਸਲਾਹ ਲੈਂਦੇ ਹਨ। ਐਨ.ਜੀ.ਟੀ. ਇੰਨ੍ਹਾਂ ਐਤਰਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ, ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਸਿਫਾਰਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕਰੇਗੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਾਰੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਮੌਕਾ ਦੇ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਰਜ਼ੀਆਂ ਦਾ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕਰੇਗੀ।

19. ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸ਼ਰਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਨਿਪਟਾਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਲੰਬਿਤ ਅਰਜ਼ੀ(ਆਂ), ਜੇ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਨੂੰ ਨਿਪਟਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate